

言語と言語学

Lingvistika 言語学 jako

- věda – předpokládá objekt a metodu
- aktivita – budování popisných a výkladových aparátů – (lingvistických) modelů

Kategorie v lingvistických modelech

- Klasické pojetí kategorií: soubor nutných a postačujících diskrétních rysů; ostré hranice mezi kategoriemi (binární pojetí členství); rovnocenný status členů kategorie.
- Prototypové pojetí kategorií: míra podobnosti s abstraktním prototypem; neostře hranice mezi kategoriemi; centrum vs. periférie; vliv prostředí, kultury, biologických a fyziologických dispozic subjektu atd.

Jazyk 言語 jako objekt lingvistiky:

- teoretický konstrukt (abstraktní systém vs. konkrétní texty)
- sociálně-kulturní entita (systém norem)
- kognitivní mechanismus (znalost, kompetence vs. performance...)

Jazyk – příroda vs. kultura

Vlastnosti jazyka 言語の性質

- kategoričnost
- funkčnost
- syntagmatické vztahy – syntagmata
- paradigmatické vztahy – paradigmata
- symbolický charakter – forma a obsah

Provizorní definice **jazyka** a **jazykového systému**:

JAZYK je kognitivní mechanismus, jenž člověku umožňuje kreativně využívat jazykový systém v procesu komunikace a současně plnit i jiné kognitivní funkce.

JAZYKOVÝ SYSTÉM je konvencionalizovaný dynamický systém funkčních symbolických jednotek, jenž je využíván v procesu komunikace, konceptualizace a kulturního života člověka.

Text I:

ももたろう
『桃太郎』

むかし 昔々、あるところにお爺さんとお婆さんが住んでいました。毎日、お爺さんは山へ
しばか 芝刈りに、お婆さんは川へ洗濯に行きました。ある日、お婆さんが洗濯をしていると
かわかみ 川上から大きな桃がどんぶらこ、どんぶらこと流れてきました。お婆さんはその桃を
ひろって家へ帰りました。桃を切ろうとすると桃が二つに割れて中から大きな男の子が
生まれました。お爺さんとお婆さんはその子に「桃太郎」という名前をつけました。

Text II:

村上春樹『1Q84』

タクシーのラジオは、FM放送のクラシック音楽番組を流していた。曲はヤナーチェッ
クの『シンフォニエッタ』。渋滞に巻き込まれたタクシーの中で聴くのうってつけ
の音楽とは言えないはずだ。運転手もとくに熱心にその音楽に耳を澄ませているように
は見えなかった。中年の運転手は、まるで舐先に立って不吉な潮目を読む老練な
りょうし 漁師のように、前方に途切れなく並んだ車の列を、ただ口を閉ざして見つめていた。
あおまめ こうぶせき 青豆は後部席のシートに深くもたれ、軽く目をつむって音楽を聴いていた。